

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Monimuotoiset perheet -verkoston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuslain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (16/010/2019)

Tiivistelmä

Monimuotoiset perheet -verkosto **puoltaa ilahtuneena esitystä palauttaa lapsen subjektiivinen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen.**

Lapsen turvallisen kasvuympäristön takaamiseksi on lisäksi huolehdittava mahdollisimman pysyvästä lapsiryhmästä ja pysyvistä kasvattajista. Varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen on tuonut vaihtuvuutta sekä lapsiryhmiin että henkilöstöön.

Hallitus on linjannut, että varhaiskasvatuksen henkilöstön ja kolme vuotta täyttäneiden lasten välinen suhdeluku palautetaan 1:7. Tämä on erittäin tervetullut muutos monimuotoisten perheiden näkökulmasta. Ryhmäkokojen pienentäminen on yksi tärkeimmistä keinoista edistää lasten hyvinvointia sekä taata lapsen turvallisuus hoitopäivän aikana.

Varhaiskasvatusalan krooniseen henkilöstöpulaan on etsittävä tehokkaita ratkaisuja muun muassa palkkauksen ja koulutuspaikkojen lisäämisen muodoissa.

Yhä useampi vanhempi työskentelee vuorotyössä. Lapsen oikeuksien, työn ja perheen yhteensovittamisen sekä vanhempien voimavarojen näkökulmista on syytä kiinnittää huomiota myös laadukkaan vuorohoidon saatavuuteen.

Perheiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää varhaiskasvatusoikeutta estävät myös korkeat päivähoitomaksut. Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttamisen lisäksi on tarpeen varmistaa pienituloisille ja monilapsisille perheille entistä paremmat edellytykset toteuttaa lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen.

Lausunto kokonaisuudessaan

Monimuotoiset perheet -verkosto lausuu hallituksen esitysluonnoksesta varhaiskasvatustalain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamiseksi seuraavaa:

Subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus

Monimuotoiset perheet -verkosto **puoltaa ilahtuneena esitystä palauttaa lapsen subjektiivinen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen**. Esityksen perustelut ovat kattavat ja kannatettavat. Subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen on paitsi lapsen oikeus, myös ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä, joka helpottaa kaikkein hankalimmassa asemassa olevien perheiden asemaa.

Tällä hetkellä voimassa olevan, alueellisesti eriarvoistavan käytännön purkaminen lisää lasten välistä yhdenvertaisuutta. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen tulee olla yhdenvertainen myös riippumatta vanhempien työllisyydestä, työttömyydestä tai kotonaolosta.

Lapsen turvallisen kasvuympäristön takaamiseksi on lisäksi huolehdittava mahdollisimman pysyvästä lapsiryhmästä ja pysyvistä kasvattajista. Varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen on tuonut vaihtuvuutta sekä lapsiryhmiin että henkilöstöön.

Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen helpottaa monimuotoisten perheiden arkea, hyvinvointia sekä edesauttaa työn ja perheen yhteensovittamista monin merkittävien tavoin:

Kaksos- ja kolmosperheissä monisikiöraskaus on aina riskiraskaus ja odottava äiti voi joutua vuodelepoon tai toimintakyky on muutoin rajallinen. Päivähoitoa tarvitaan tällöin vanhemmille sisaruksille. Monikkolasten synnyttyä perhe voi tarvita päivähoitoa vanhemmille sisaruksille perheen kokonaistilanteen tukemiseksi. Usean perus- ja/tai erityishoitoa vaativan lapsen yhtäaikaista hoitamista kotona kuluttaa usein perheen voimavaroja pitkäaikaisesti, jolloin kokoaikaisella varhaiskasvatusoikeudella on vahva ennaltaehkäisevä vaikutus.

Maahan muuttaneiden perheiden lapsilla osallistuminen varhaiskasvatukseen edistää kotoutumista ja tasaa oppimiseroja. Kahden kulttuurin perheissä kokoaikainen varhaiskasvatus tukee myös tarvittaessa lapsen kielellistä kehitystä tehokkaasti, mikä puoltaa subjektiivisen oikeuden palauttamista.

Yhden vanhemman perheen aikuisilla työn ja perheen yhteensovittaminen on jo valmiiksi haasteellista. Subjektiivinen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen mahdollistaa vanhemman työn hakemisen, koko- tai osaaikaisen työllistymisen sekä ehkäisee vanhemman uupumista. Kasvatus- ja

hoivavastuun jakaminen työtilanteesta riippumatta vahvistaa perheen ainoan vanhemman voimavaroja ja tukee näin myös lapsen hyvinvointia.

Henkilöstömitoitus

Hallitus on linjannut, että varhaiskasvatuksen henkilöstön ja kolme vuotta täyttäneiden lasten välinen suhdeluku palautetaan 1:7. Tämä on erittäin tervetullut muutos monimuotoisten perheiden näkökulmasta. Ryhmäkokojen pienentäminen on yksi tärkeimmistä keinoista edistää lasten hyvinvointia sekä taata lapsen turvallisuus hoitopäivän aikana.

Mitä enemmän lapsia on yhtä aikuista kohden, sitä huonommin lapsen (ja perheiden) yksilöllisyyttä ja varsinkin tuen tarpeita kyetään huomioimaan. Mitoitusta vaikuttaa myös toiminnan sisältöön eli siihen, mitä lasten kanssa pystytään tekemään.

Henkilöstön pysyvyys

Tutkimusten mukaan vain laadukas varhaiskasvatus tuottaa toivottuja hyvinvointi- ja oppimisvaikutuksia. Kokoaikaisen varhaiskasvatusoikeuden palauttamisen ja ryhmäkoon pienentämisen lisäksi huomiota on syytä kiinnittää pätevän henkilöstön riittävyteen ja pysyvyyteen. Subjektivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen tulee syventämään alan kroonistunutta henkilöstöpulaa entisestään.

Suuret ryhmäkoot ja puute pätevistä varhaiskasvatuksen opettajista kuormittavat etenkin lastenhoitajia. Henkilöstön uupumus näkyy henkilöstön vaihtuvuutena. Pätevän henkilöstön puutteesta ja henkilöstön vaihtuvuudesta kärsivät erityisen paljon ne lapset, joilla on erityistarpeita tai joiden perusturvallisuudentunteessa on jo säröjä (esimerkiksi adoptoidut, sijaisperheessä kasvavat ja perheenjäsenen kuoleman kokeneet lapset). Eriasteiset kiintymyssuhdehäiriöt lisäävät lapsen haavoittuvuutta ja edellyttävät pysyviä olo- ja ihmissuhteita.

Varhaiskasvatusalan krooniseen henkilöstöpulaan on etsittävä tehokkaita ratkaisuja muun muassa palkkauksen ja koulutuspaikkojen lisäämisen muodoissa.

Vuorohoito ja päivähoitomaksut

Lapsen oikeuksien, työn ja perheen yhteensovittamisen sekä vanhempien voimavarojen näkökulmista on syytä kiinnittää huomiota myös laadukkaan vuorohoidon saatavuuteen. Yhä useampi vanhempi työskentelee vuorotyössä, jolloin työn vastaanottaminen ja lapsen tarpeiden yhtäaikaisten huomioiminen edellyttää kattavia ja laadukkaita palveluita.

Perheiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää varhaiskasvatusoikeutta estävät myös korkeat päivähoitomaksut. Subjektiviisen varhaiskasvatusoikeuden palauttamisen lisäksi on tarpeen varmistaa pienituloisille ja monilapsisille perheille entistä paremmat edellytykset toteuttaa lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen.

Lisätietoja

Anna Moring
Johtava asiantuntija
Monimuotoiset perheet -verkosto
Kaikkien perheiden Suomi -hanke
050 3750832
anna.moring@monimuotoisetperheet.fi

Monimuotoiset perheet -verkosto

on kymmenen suomalaisen perhejärjestön yhteistyöverkosto, johon kuuluvat Adoptioperheet ry, Familia ry, KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen nuoret lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

Verkosto koordinoi Kaikkien perheiden Suomi -hanketta, jonka tehtävänä on kerätä ja levittää tietoa monimuotoisten perheiden erityistilanteista.

www.monimuotoisetperheet.fi